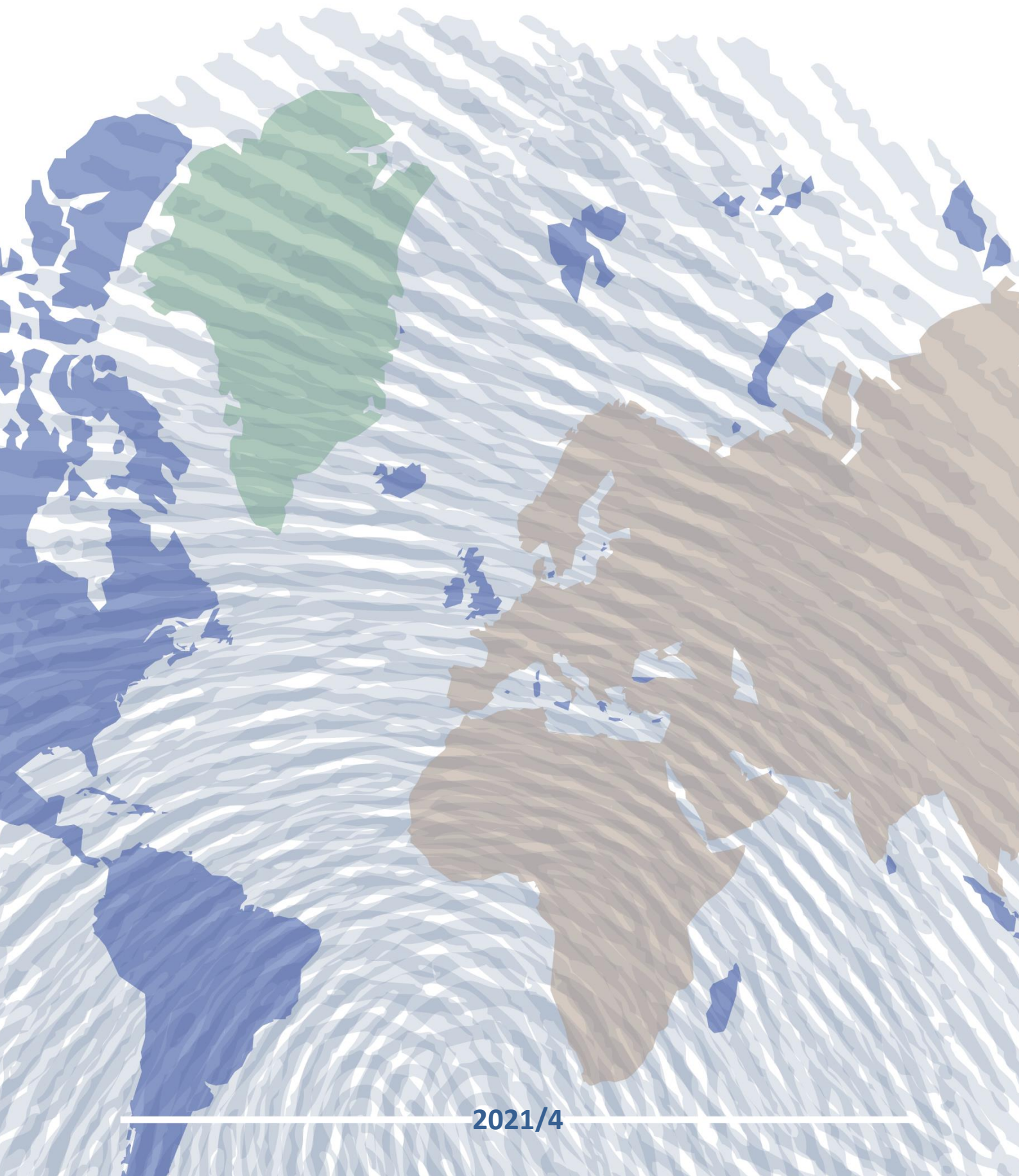

Revue@dipr.be

REVUE DE DROIT INTERNATIONAL PRIVE

Tijdschrift@ipr.be

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

Redactie – Rédaction:

Ilse Couwenberg (Hof van Cassatie)
Johan Erauw (UGent)
Marc Fallon (UCLouvain la Neuve)
Stéphanie Francq (UCLouvain la Neuve)
Thalia Kruger (UAntwerpen)
Johan Meeusen (UAntwerpen)
Marta Pertegás Sender (UAntwerpen, UMaastricht)
Silvia Pfeiff (ULB)
Geert Van Calster (KU Leuven)
Cedric Vanleenhove (UGent)
Jinske Verhellen (UGent)
Patrick Wautelet (ULiège)

Samenstelling van dit nr. – Composition de ce n°:

Mathilde Brackx – Valerie De Ruyck – Jinske Verhellen

Uw bijdragen

Bijdragen voor het tijdschrift kunnen via e-mail worden toegezonden op het adres: tijdschrift@ipr.be. Het tijdschrift werkt met een double-blind peer review. Publicatie gebeurt alleen na controle door de redactieraad.

Vos contributions

Vos contributions pour la revue peuvent être envoyées à l'adresse suivante: revue@dipr.be. La revue fonctionne selon le système de double-blind peer review. La publication est soumise à l'accord du comité de rédaction.

Citeerwijze

Tijdschrift@ipr.be 2021/4

Mode de citation

Revue@dipr.be 2021/4

ISSN 2030-4072

INHOUD/CONTENU

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Kupás tegen Hongarije, arrest van 28 oktober 2021

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Spinelli tegen Rusland, arrest van 19 oktober 2021

Hof van Justitie, zaak C-708/20, BT tegen Seguros Catalana Occidente en EB, arrest van 9 december 2021

Hof van Justitie, zaak C-242/20, HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb tegen BP Europa SE, arrest van 9 december 2021

Hof van Justitie, zaak C-25/20, ALPINE BAU, arrest van 25 november 2021

Hof van Justitie, zaak C-289/20, IB tegen FA, arrest van 25 november 2021

Hof van Justitie, zaak C-393/20, T.B. en D. sp. Z o.o. tegen G. I. A/S, arrest van 21 oktober 2021

Hof van Justitie, zaak C-581/20, Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad v TOTO SpA tegen Costruzioni Generali and Vianini Lavori SpA, arrest van 6 oktober 2021

Hof van Justitie, zaak C-296/20, Commerzbank AG tegen E.O., arrest van 30 september 2021

Hof van Cassatie, arrest van 20 mei 2021

Cour d'appel de Bruxelles, arrest van 9 september 2021

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 9 september 2021

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 24 juni 2021

RECHTSLEER/DOCTRINE

Sarah Den Haese (Researcher at the Institute for Private International Law and the Human Rights Centre, Ghent University) – Cross-border portability of personal status. Human rights to the rescue?

INHOUDSOPGAVE/TABLE DES MATIÈRES

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE	5
Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Kupás tegen Hongarije, arrest van 28 oktober 2021	5
Ouderlijke verantwoordelijkheid – Kinderontvoering – Achterhouden van een kind in Hongarije – Hoger belang van het kind – Verdrag van Den Haag van 1980 (kinderontvoering) – Artikel 13 – Berust in het niet doen terugkeren van het kind – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor familielevens	5
Responsabilité parentale – Enlèvement d’enfant – Enfant retenu en Hongrie – Intérêt supérieur de l’enfant – Convention de La Haye de 1980 (enlèvement enfants) – Article 13 – Acquiescé au non-retour de l’enfant – Absence de violation de l’article 8 CEDH – Droit au respect de la vie familiale	5
Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Spinelli tegen Rusland, arrest van 19 oktober 2021	6
Ouderlijke verantwoordelijkheid – Kinderontvoering – Achterhouden van een kind in Rusland – Hoger belang van het kind – Verdrag van Den Haag van 1980 (kinderontvoering) – Temporeel toepassingsgebied – Verdrag van Den Haag van 1996 (kinderbescherming) – Artikel 5 – Artikel 7 – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor familielevens	6
Responsabilité parentale – Enlèvement d’enfant – Enfant retenu en Russie – Intérêt supérieur de l’enfant – Convention de La Haye de 1980 (enlèvement enfants) – Champ d’application temporel – Convention de La Haye de 1996 (protection des enfants) – Article 5 – Article 7 – Absence de violation de l’article 8 CEDH – Droit au respect de la vie familiale	6
Hof van Justitie, zaak C-708/20, BT tegen Seguros Catalana Occidente en EB, arrest van 9 december 2021	7
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Bevoegdheid in verzekeringszaken – Vordering tot vergoeding van de schade geleden door een particulier met woonplaats in een lidstaat na een ongeval in een gehuurde woning in een andere lidstaat – Vordering van de getroffene tegen de verzekeraar en tegen de verzekerde die eigenaar is van de woning – Toepasselijkheid van artikel 13, lid 3, van die verordening	7
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile et commerciale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Compétence en matière d’assurances – Demande en réparation du préjudice subi par un particulier domicilié dans un État membre à la suite d’un accident survenu dans un logement loué dans un autre État membre – Action intentée par la personne lésée contre, d’une part, l’assureur et, d’autre part, l’assuré, propriétaire de ce logement – Applicabilité de l’article 13, paragraphe 3, de ce règlement	7
Hof van Justitie, zaak C-242/20, HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb tegen BP Europa SE, arrest van 9 december 2021	8
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 5, punt 3 – Begrip ‘verbintenissen uit onrechtmatige daad’ – Gerechtelijke tenuitvoerleggingsprocedure – Vordering tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde wegens ongerechtvaardigde verrijking – Artikel 22, punt 5 – Tenuitvoerlegging van beslissingen – Exclusieve bevoegdheid	8
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 5, point 3 – Notion de ‘matière délictuelle ou quasi délictuelle’ – Procédure judiciaire d’exécution – Action en répétition de l’indu fondée sur l’enrichissement sans cause – Article 22, point 5 – Exécution des décisions – Compétence exclusive	8
Hof van Justitie, zaak C-25/20, ALPINE BAU, arrest van 25 november 2021	9
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Insolventieprocedures – Verordening 1346/2000 (Insolventie) – Artikelen 4 en 28 – Artikel 32, lid 2 – Termijn voor de indiening van vorderingen in een insolventieprocedure – Indiening van vorderingen in een in een lidstaat aanhangige secundaire insolventieprocedure door de curator van de hoofdinsolventieprocedure die in een andere lidstaat loopt – Dwingende termijn die is vastgesteld in het recht van de lidstaat waar de secundaire insolventieprocedure wordt geopend	9

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Procédures d’insolvabilité – Règlement 1346/2000 (Insolvabilité) – Articles 4 et 28 – Article 32, paragraphe 2 – Délai imparti pour la production de créances dans une procédure d’insolvabilité – Production, dans une procédure d’insolvabilité secondaire en cours dans un État membre, de créances par le syndic de la procédure principale en cours dans un autre État membre – Délai de rigueur prévu par le droit de l’État d’ouverture de la procédure d’insolvabilité secondaire	9
Hof van Justitie, zaak C-289/20, IB tegen FA, arrest van 25 november 2021	10
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 2201/2003 (Brussel Ibis) – Bevoegdheid om kennis te nemen van een verzoek tot echtscheiding – Artikel 3, lid 1, onder a) – Begrip “gewone verblijfplaats” van de verzoeker	10
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 2201/2003 (Bruxelles Ibis) – Compétence pour connaître d’une demande en divorce – Article 3, paragraphe 1, sous a) – Notion de ‘résidence habituelle’ du demandeur	10
Hof van Justitie, zaak C-393/20, T.B. en D. sp. Z o.o. tegen G. I. A/S, arrest van 21 oktober 2021.....	11
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Bevoegdheid in verzekeringszaken – Artikel 11, lid 1, onder b) – Artikel 12 – Artikel 13, lid 2 – Personeel toepassingsgebied – Begrip “benadeelde persoon” – Professioneel – Bijzondere bevoegdheid– artikel 7, punt 2.....	11
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Compétence en matière d’assurances – Article 11, paragraphe 1, sous b) – Article 12 – Article 13, paragraphe 2 – Champ d’application personnel – Notion de ‘personne lésée’ – Professionnel – Compétences spéciales – Article 7, point 2	11
Hof van Justitie, zaak C-581/20, Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad v TOTO SpA tegen Costruzioni Generali and Vianini Lavori SpA, arrest van 6 oktober 2021	12
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 1, lid 1 – Burgerlijke en handelszaken – Artikel 35 – Voorlopige en bewarende maatregelen – Vordering die is gebaseerd op een overeenkomst voor de aanleg van een openbare snelweg tussen een overheidsinstantie en twee privaatrechtelijke ondernemingen – Verzoek in kort geding in verband met de boeten en garanties die uit deze overeenkomst voortvloeien – Beslissing in kort geding die reeds is geweest door een in het bodemgeschil bevoegde rechter	12
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 1, paragraphe 1 – Matière civile et commerciale – Article 35 – Mesures provisoires et conservatoires – Action fondée sur un contrat de travaux de construction d’une voie expresse publique conclu entre une autorité publique et deux sociétés de droit privé – Demande en référé liée aux pénalités et aux garanties découlant de ce contrat – Décision en référé déjà rendue par une juridiction compétente sur le fond....	12
Hof van Justitie, zaak C-296/20, Commerzbank AG tegen E.O., arrest van 30 september 2021	13
Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen – Burgerlijke en handelszaken – Verdrag van Lugano van 2007 – Artikel 15, lid 1, onder c) – Bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten – Overbrenging van de woonplaats van de consument naar een ander door het verdrag gebonden staat .	13
Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions – Matière civile et commerciale – Convention de Lugano du 2007 – Article 15, paragraphe 1, sous c) – Compétence en matière de contrats conclus par les consommateurs – Transfert du domicile du consommateur dans un autre État lié à la convention	13
Hof van Cassatie, arrest van 20 mei 2021	14

Verdrag van Rome inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst van 1980 (EVO) – Arbeidsovereenkomst – Artikel 6, lid 2, sub a – Recht dat van toepassing is bij gebreke van rechtskeuze – Recht van land waar werknemer ‘gewoonlijk zijn arbeid verricht’	14
Convention de Rome sur la loi applicable aux obligations contractuelles (EVO) – Contract de travail – Article 6, paragraphe 2, sub a – Loi applicable à défaut de choix – Loi du pays où le travailleur ‘accomplit habituellement son travail’	14
Cour d’appel de Bruxelles, arrest van 9 september 2021	17
Huwelijk – Polygamie – Overlevingspensioen – Twee huwelijken met dezelfde echtgenote na huwelijk met andere echtgenote – Intentie om een duurzame levensgemeenschap te creëren	17
Mariage – Polygamie – Pension de survie – Deux mariages avec la même épouse après un mariage avec une autre épouse – Intention de créer une communauté de vie durable	17
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 9 september 2021.....	23
Afstamming – Ontbrekende geboorteakte – Verkrijgen geboorteakte onmogelijk – Legalisatie onmogelijk – Somalië – Artikel 23 BW – Artikel 26 BW – Artikel 35 BW – DNA-test – Vonnis als ontbrekende geboorteakte	23
Filiation – Absence de l’acte de naissance – Obtention de l’acte de naissance impossible – Légalisation impossible – Somalie – Article 23 C.civ. – Article 26 C.civ. – Article 35 C.civ. – Test génétique – Jugement tenant lieu d’acte de naissance	23
Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 24 juni 2021	25
Huwelijk – Gezinshereniging – Vluchteling – Weigering erkenning Somalisch huwelijk – Geen authentieke documenten – Legalisatie onmogelijk – Artikel 27 WIPR	25
Mariage – Regroupement familial – Réfugié – Refus de reconnaître un mariage célébré en Somalie – Absence de documents authentiques – Légalisation impossible – Article 27 WIPR	25
RECHTSLEER/DOCTRINE.....	28
Sarah Den Haese (Researcher at the Institute for Private International Law and the Human Rights Centre, Ghent University) – Cross-border portability of personal status. Human rights to the rescue?	28

RECHTSPRAAK/JURISPRUDENCE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Kupás tegen Hongarije, arrest van 28 oktober 2021

Ouderlijke verantwoordelijkheid – Kinderontvoering – Achterhouden van een kind in Hongarije – Hoger belang van het kind – Verdrag van Den Haag van 1980 (kinderontvoering) – Artikel 13 – Berust in het niet doen terugkeren van het kind – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor familielevens

Responsabilité parentale – Enlèvement d'enfant – Enfant retenu en Hongrie – Intérêt supérieur de l'enfant – Convention de La Haye de 1980 (enlèvement enfants) – Article 13 – Acquiescé au non-retour de l'enfant – Absence de violation de l'article 8 CEDH – Droit au respect de la vie familiale

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Spinelli tegen Rusland, arrest van 19 oktober 2021

Ouderlijke verantwoordelijkheid – Kinderontvoering – Achterhouden van een kind in Rusland – Hoger belang van het kind – Verdrag van Den Haag van 1980 (kinderontvoering) – Temporeel toepassingsgebied – Verdrag van Den Haag van 1996 (kinderbescherming) – Artikel 5 – Artikel 7 – Geen schending van artikel 8 EVRM – Recht op respect voor familielevens

Responsabilité parentale – Enlèvement d’enfant – Enfant retenu en Russie – Intérêt supérieur de l’enfant – Convention de La Haye de 1980 (enlèvement enfants) – Champ d’application temporel – Convention de La Haye de 1996 (protection des enfants) – Article 5 – Article 7 – Absence de violation de l’article 8 CEDH - Droit au respect de la vie familiale

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-708/20, BT tegen Seguros Catalana Occidente en EB, arrest van 9 december 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Bevoegdheid in verzekeringszaken – Vordering tot vergoeding van de schade geleden door een particulier met woonplaats in een lidstaat na een ongeval in een gehuurde woning in een andere lidstaat – Vordering van de getroffene tegen de verzekeraar en tegen de verzekerde die eigenaar is van de woning – Toepasselijkheid van artikel 13, lid 3, van die verordening

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile et commerciale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Compétence en matière d’assurances – Demande en réparation du préjudice subi par un particulier domicilié dans un État membre à la suite d’un accident survenu dans un logement loué dans un autre État membre – Action intentée par la personne lésée contre, d’une part, l’assureur et, d’autre part, l’assuré, propriétaire de ce logement – Applicabilité de l’article 13, paragraphe 3, de ce règlement

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-242/20, HRVATSKE ŠUME d.o.o., Zagreb tegen BP Europa SE, arrest van 9 december 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Verordening 44/2001 (Brussel I) – Artikel 5, punt 3 – Begrip ‘verbintenissen uit onrechtmatige daad’ – Gerechtelijke tenuitvoerleggingsprocedure – Vordering tot terugbetaling van het onverschuldigd betaalde wegens ongerechtvaardigde verrijking – Artikel 22, punt 5 – Tenuitvoerlegging van beslissingen – Exclusieve bevoegdheid

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 44/2001 (Bruxelles I) – Article 5, point 3 – Notion de ‘matière délictuelle ou quasi délictuelle’ – Procédure judiciaire d’exécution – Action en répétition de l’indu fondée sur l’enrichissement sans cause – Article 22, point 5 – Exécution des décisions – Compétence exclusive

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-25/20, ALPINE BAU, arrest van 25 november 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Insolventieprocedures – Verordening 1346/2000 (Insolventie) – Artikelen 4 en 28 – Artikel 32, lid 2 – Termijn voor de indiening van vorderingen in een insolventieprocedure – Indiening van vorderingen in een in een lidstaat aanhangige secundaire insolventieprocedure door de curator van de hoofdinsolventieprocedure die in een andere lidstaat loopt – Dwingende termijn die is vastgesteld in het recht van de lidstaat waar de secundaire insolventieprocedure wordt geopend

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Procédures d’insolvabilité – Règlement 1346/2000 (Insolvabilité) – Articles 4 et 28 – Article 32, paragraphe 2 – Délai imparti pour la production de créances dans une procédure d’insolvabilité – Production, dans une procédure d’insolvabilité secondaire en cours dans un État membre, de créances par le syndic de la procédure principale en cours dans un autre État membre – Délai de rigueur prévu par le droit de l’État d’ouverture de la procédure d’insolvabilité secondaire

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Lci](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-289/20, IB tegen FA, arrest van 25 november 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 2201/2003 (Brussel IIbis) – Bevoegdheid om kennis te nemen van een verzoek tot echtscheiding – Artikel 3, lid 1, onder a) – Begrip “gewone verblijfplaats” van de verzoeker

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 2201/2003 (Bruxelles IIbis) – Compétence pour connaître d’une demande en divorce – Article 3, paragraphe 1, sous a) – Notion de ‘résidence habituelle’ du demandeur

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-393/20, T.B. en D. sp. Z o.o. tegen G. I. A/S, arrest van 21 oktober 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke en handelszaken – Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Bevoegdheid in verzekeringszaken – Artikel 11, lid 1, onder b) – Artikel 12 – Artikel 13, lid 2 – Personeel toepassingsgebied – Begrip “benadeelde persoon” – Professioneel – Bijzondere bevoegdheid– artikel 7, punt 2

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire et exécution des décisions en matière civile et commerciale – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Compétence en matière d’assurances – Article 11, paragraphe 1, sous b) – Article 12 – Article 13, paragraphe 2 – Champ d’application personnel – Notion de ‘personne lésée’ – Professionnel – Compétences spéciales – Article 7, point 2

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-581/20, Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad v TOTO SpA tegen Costruzioni Generali and Vianini Lavori SpA, arrest van 6 oktober 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Verordening 1215/2012 (Brussel Ibis) – Artikel 1, lid 1 – Burgerlijke en handelszaken – Artikel 35 – Voorlopige en bewarende maatregelen – Vordering die is gebaseerd op een overeenkomst voor de aanleg van een openbare snelweg tussen een overheidsinstantie en twee privaatrechtelijke ondernemingen – Verzoek in kort geding in verband met de boeten en garanties die uit deze overeenkomst voortvloeien – Beslissing in kort geding die reeds is geweest door een in het bodemgeschil bevoegde rechter

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Règlement 1215/2012 (Bruxelles Ibis) – Article 1, paragraphe 1 – Matière civile et commerciale – Article 35 – Mesures provisoires et conservatoires – Action fondée sur un contrat de travaux de construction d’une voie expresse publique conclu entre une autorité publique et deux sociétés de droit privé – Demande en référé liée aux pénalités et aux garanties découlant de ce contrat – Décision en référé déjà rendue par une juridiction compétente sur le fond

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Justitie, zaak C-296/20, Commerzbank AG tegen E.O., arrest van 30 september 2021

Prejudiciële verwijzing – Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Rechterlijke bevoegdheid, erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen – Burgerlijke en handelszaken – Verdrag van Lugano van 2007 – Artikel 15, lid 1, onder c) – Bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten – Overbrenging van de woonplaats van de consument naar een ander door het verdrag gebonden staat

Renvoi préjudiciel – Coopération judiciaire en matière civile – Compétence judiciaire, reconnaissance et exécution des décisions – Matière civile et commerciale – Convention de Lugano du 2007 – Article 15, paragraphe 1, sous c) – Compétence en matière de contrats conclus par les consommateurs – Transfert du domicile du consommateur dans un autre État lié à la convention

[Hier](#) vindt u de volledige tekst van dit arrest.

[Ici](#), vous trouverez le texte intégral de cet arrêt.

Hof van Cassatie, arrest van 20 mei 2021

Verdrag van Rome inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst van 1980 (EVO) – Arbeidsovereenkomst – Artikel 6, lid 2, sub a – Recht dat van toepassing is bij gebreke van rechtskeuze – Recht van land waar werknemer ‘gewoonlijk zijn arbeid verricht’

Convention de Rome sur la loi applicable aux obligations contractuelles (EVO) – Contract de travail – Article 6, paragraphe 2, sub a – Loi applicable à défaut de choix – Loi du pays où le travailleur ‘accomplit habituellement son travail’

S.20.0003.N

L. D.B.,

vertegenwoordigd door mr. Bruno Maes, advocaat bij het Hof van Cassatie,

tegen

I. sa, vennootschap naar Luxemburgs recht, met zetel te [...] Luxemburg (Groothertogdom Luxemburg), [...],

verweerster,

vertegenwoordigd door mr. Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie,

mede inzake

I. nv, met zetel te v Elsene, [...], ingeschreven bij de KBO onder het nummer [...],

tot bindendverklaring van het arrest opgeroepen partij,

vertegenwoordigd door mr. Willy van Eeckhoutte, advocaat bij het Hof van Cassatie,

I. Rechtspleging voor het hof

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het arbeidshof te Brussel van 11 juni 2019.

Raadsheer Ilse Couwenberg heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. Cassatiemiddel

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

III. Beslissing van het hof

Beoordeling

Eerste onderdeel

1. Artikel 3, lid 1, van het verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (hierna EVO), zoals van toepassing, bepaalt: *“Een overeenkomst wordt beheerst door het recht dat partijen hebben gekozen. De rechtskeuze moet uitdrukkelijk zijn gedaan of voldoende duidelijk blijken uit de bepalingen van de overeenkomst of de omstandigheden van het geval. Bij hun keuze kunnen de partijen het toepasselijke recht aanwijzen voor de overeenkomst in haar geheel of voor slechts een onderdeel daarvan”*.

Artikel 6, lid 1, EVO, zoals van toepassing, bepaalt: *“Ongeacht artikel 3 kan de rechtskeuze van partijen in een arbeidsovereenkomst er niet toe leiden dat de werknemer de bescherming verliest welke hij geniet op grond van de dwingende bepalingen van het recht dat ingevolge het tweede lid van onderhavig artikel bij gebreke van een rechtskeuze op hem van toepassing zou zijn”*.

Krachtens lid 2 van dit artikel wordt de arbeidsovereenkomst bij gebreke van een rechtskeuze beheerst door a) het recht van het land waar de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht, zelfs wanneer hij tijdelijk in een ander land is tewerkgesteld, of b) het recht van het land waar zich de vestiging bevindt die de werknemer in dienst heeft genomen, wanneer deze zijn arbeid niet gewoonlijk in eenzelfde land verricht, tenzij uit het geheel van de omstandigheden blijkt dat de arbeidsovereenkomst nauwer is verbonden met een ander land, in welk geval het recht van dat ander land van toepassing is.

2. Het Hof van Justitie van de Europese Unie oordeelt in vaste rechtspraak dat de plaats waar de arbeid gewoonlijk wordt verricht, de plaats is waar of van waaruit de werknemer daadwerkelijk zijn beroepswerkzaamheden verricht. Deze plaats wordt door de nationale rechter bepaald in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak (HvJ 15 maart 2011, C-29/10, *Koelzsch t. Groothertogdom Luxemburg*, r.o. 45; HvJ 15 december 2011, C-384/10, *Voogsgeerd t. Navimer*, r.o. 37).

Hierbij kan de rechter rekening houden met de wijze waarop de partijen bij de arbeidsovereenkomst de uitvoering van hun overeenkomst hebben geregeld, tenzij de werknemer aan de hand van objectieve factoren aantoont dat hij zijn werkzaamheden feitelijk op een andere plaats moest verrichten.

3. Met overname van de redenen van het beroepen vonnis en met eigen redenen steunen de appelrechters hun oordeel dat het Luxemburgse recht ook bij gebreke van een rechtskeuze toepasselijk is op de arbeidsovereenkomst, gesloten met de verweerster, op de vaststelling dat deze overeenkomst zelf bepaalt dat zij hoofdzakelijk zal worden uitgevoerd in Luxemburg, alwaar de overeenkomst werd ondertekend en de zetel van de vennootschap is gevestigd.

Bij afwezigheid van door de eiseres aangevoerde objectieve gegevens waaruit blijkt dat zij haar werkzaamheden hoofdzakelijk in België verrichtte, verantwoordden de appelrechters met deze redenen, die het Hof toelaten zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen, hun beslissing naar recht.

Het onderdeel kan niet worden aangenomen.

Tweede onderdeel

4. Het arrest dat, na te hebben vastgesteld dat de verweerster het Luxemburgse recht van toepassing achtte op de vorderingen van de eiseres, nagaat waar de eiseres haar arbeidsprestaties gewoonlijk verrichtte en oordeelt dat dit in Luxemburg gebeurde, verwerpt en beantwoordt het verweer van de eiseres dat niet werd betwist dat zij haar arbeidsprestaties hoofdzakelijk, zo niet uitsluitend in België verrichtte.

Het onderdeel mist feitelijke grondslag.

DICTION HET HOF,

Verwerpt het cassatieberoep en de vordering tot bindendverklaring.

Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseres op 312,79 euro en op de som van 20 euro ten gunste van het Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, als voorzitter, sectievoorzitter Koen Mestdagh, en de raadsheren Antoine Lievens, Ilse Couwenberg en Sven Mosselmans, en in openbare rechtszitting van 10 mei 2021 uitgesproken door eerste voorzitter Beatrijs Deconinck, in aanwezigheid van advocaat-generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Mike Van Beneden.

Cour d'appel de Bruxelles, arrêt van 9 september 2021

Huwelijk – Polygamie – Overlevingspensioen – Twee huwelijken met dezelfde echtgenote na huwelijk met andere echtgenote – Intentie om een duurzame levensgemeenschap te creëren

Mariage – Polygamie – Pension de survie – Deux mariages avec la même épouse après un mariage avec une autre épouse – Intention de créer une communauté de vie durable

En cause de:

1. **Mme F.H.,**
2. **Mme S.D.,**

toutes deux domiciliées a [...] (Maroc), [...], mais ayant fait élection de domicile au cabinet de leur conseil Me Luc Denys, avocat à 1030 Bruxelles, avenue Adolphe Lacomblé, 59-61, bte 5,

appelantes,

représentées par leur conseil prénommé;

Contre:

1. **M. I.D.,** domicilié à [...] Mont-Saint-Guibert, [...],
intimé,
représenté par son conseil Me Lora Arnould, avocate, dont le cabinet est établi à 1200 Bruxelles, boulevard Brand Whitlock, 24;
2. **Mme H.D.,** domiciliée à [...] Bruxelles, [...],
intimée,
représentée par son conseil Me Marie Le Juge de Segrais, avocate, dont le cabinet est établi à 1060 Bruxelles, rue Dejoncker, 51/16;
3. **M. A.D.,** domicilié à [...] Bruxelles, [...],
intimé,
ne comparaisant pas, ni personne en son nom.

Vu les pièces de la procédure, en particulier:

- le jugement entrepris, prononcé contradictoirement par le tribunal de la famille du tribunal de première instance francophone de Bruxelles le 22 mars 2018, signifié le 7 mai 2018;
- la requête d'appel du 5 juin 2018;
- le calendrier d'échange de conclusions établi à l'audience du 27 septembre 2018 et notifié aux parties le 1er octobre 2018;
- les conclusions des parties;
- les convocations a comparaître à l'audience du 17 juin 2021;
- l'acte de reprise d'instance déposé à cette audience par Mme S.D.;
devenue majeure en cours d'appel, celle-ci déclare reprendre l'instance mue précédemment par sa mère Mme F.H. et se référer aux conclusions de celle-ci.

I. Objet de la demande et de l'appel

1.

Le litige a trait à la succession de M. E.D., de nationalité marocaine et belge, né à [...] (Maroc) le [...] 1957, de son vivant domicilié à Ixelles, [...], décédé à [...] (Maroc) le [...] 2013.

2.

Le défunt a eu quatre enfants, dont il n'est pas contesté qu'ils sont ses héritiers légaux et réservataires:

- M. I.D. (intimé sub 1), né de son union avec Mme C. (qui n'est pas à la cause);
- Mme H.D. (intimée sub 2), née de son union avec Mme T.H. (qui n'est pas à la cause);
- M. A.D. (intimé sub 3), né de son union avec Mme T.H. prénommée;
- Mme S.D. (appelante sub 2), née de son union avec Mme F.H. (appelante sub 1).

La discussion porte sur la qualité d'héritière légale de Mme F.H. en tant qu'épouse survivante du défunt, étant entendu que M. E.D. et Mme F.H. se sont mariés au Maroc, une première fois le 23 août 2001 et une seconde fois le 14 juin 2006.

Selon I., H. et A.D. ces mariages ne peuvent sortir leurs effets en Belgique, notamment pour des motifs de bigamie dans le chef de M. E.D. (article 147 du Code civil belge), on y reviendra. L'on observera à ce stade que le défunt, antérieurement à ses deux mariages avec Mme F.H., avait d'abord contracté mariage en Belgique avec Mme C. en 1984 (mère de I.) et ensuite au Maroc avec Mme T.H. en 1993 (mère de H. et A.).

Ils soutiennent également que M. E.D. et Mme F.H. n'ont jamais eu l'intention de créer une communauté de vie durable (article 146 du Code civil belge), ce qu'ils déduisent du fait que Mme F.H. est toujours restée vivre au Maroc alors que M. E.D. vivait en Belgique où il exerçait le métier de cordonnier dans l'immeuble de la [...] à Ixelles dont il était propriétaire.

4.

Le premier juge a considéré que Mme F.H. n'avait pas la qualité de conjoint survivant de M. E.D., ses mariages avec celui-ci n'ayant pas été suivis d'une communauté de vie et ne pouvant dès lors sortir leurs effets en Belgique.

Il ne s'est pas prononcé sur la question de la polygamie.

5.

Mme F.H. et sa fille S.D. invitent la cour à mettre le jugement entrepris à néant et à dire que Mme F.H. a la qualité d'héritière de M. E.D. en tant qu'épouse survivante de celui-ci.

Elles estiment que les deux mariages célébrés au Maroc doivent sortir leurs effets en Belgique.

En ce qui concerne le premier mariage du 23 août 2001, elles contestent que celui-ci aurait été bigame comme le prétend M. I.D. au motif que feu son père était à ce moment-la toujours marié avec Mme T.H., qu'il avait épousée au Maroc le 9 août 1993 et dont il n'a divorcé que par jugement du tribunal de première instance de Bruxelles du 5 mai 2004, devenu définitif le 2 juillet 2004 et transcrit le 4 août 2004.

Selon elles, ce serait en réalité le précédent mariage de M. E.D. avec Mme T.H. qui aurait été bigame étant donné que le 9 août 1993 il aurait encore été marié avec Mme C. dont il n'aurait divorcé que le 5 novembre 1993. Ce mariage n'étant pas valide, M. D. aurait donc bien été célibataire au moment de son premier mariage avec Mme F.H. en 2001.

Quant au second mariage du 14 juin 2006, Mmes F.H. et S.D. exposent que celui-ci est soit bigame à supposer que l'article 147 du Code civil trouve à s'appliquer à une deuxième union célébrée entre les mêmes personnes avant la dissolution de la première, soit purement confirmatif du premier. Dans les deux hypothèses, Mme F.H. devrait être considérée comme l'épouse survivante de M. E.D., le premier mariage devant sortir ses effets.

A titre subsidiaire, si le premier mariage entre M. E.D. et Mme F.H. devait être considéré comme non valable en Belgique en raison de la bigamie dans le chef de M. D., Mmes F.H. et S.D. soutiennent qu'il ne fait pas obstacle au second mariage célébré en 2006 qui serait en tous les cas valable.

Elles contestent également l'absence d'intention de créer une communauté de vie durable en faisant notamment état de la naissance de S. entre les deux mariages, de photos, de témoignages, de voyages de M. E.D. au Maroc et d'envois d'argent.

Elles soulignent par ailleurs que Mme F.H. perçoit une pension de veuve de l'Office national des pensions (ONP).

Plus subsidiairement encore, elles exposent qu'un mariage dont la validité n'est pas reconnue en Belgique peut néanmoins produire certains effets sur le fondement de «l'ordre public atténué» qui amène à distinguer les effets admissibles et les effets non-admissibles découlant d'une union polygamique ce qui pourrait conduire à reconnaître la qualité d'héritière de Mme F.H.

6.

M. I.D. conclut au non-fondement de rappel.

Selon lui, le premier mariage conclu entre son père et Mme F.H. le 23 août 2001 est bigame puisque son mariage avec Mme T.H. n'a été dissous qu'en 2004. Il ne pourrait donc sortir ses effets en Belgique.

Toujours selon M. I.D., le second mariage de M. E.D. et Mme F.H. du 14 juin 2006 ne pourrait pas davantage être considéré comme valable en Belgique dès lors qu'il a été conclu alors que le premier mariage de 2001 n'a pas été dissous.

7.

Mme H.D. conclut également au non-fondement de l'appel.

Elle conteste la validité en Belgique des deux mariages conclus au Maroc entre M. E.D. et Mme F.H. respectivement en 2001 et 2006.

En ce qui concerne le premier mariage du 23 août 2001 elle invoque, comme M. I.D., l'interdiction de la polygamie, le mariage entre M. E.D. et Mme T.H. n'ayant pas encore été dissous à cette date. Elle prétend par ailleurs, comme en première instance, que les époux n'avaient pas l'intention de créer une communauté de vie durable.

Quant au deuxième mariage du 14 juin 2006, Mme H.D., qui admet qu'il n'est pas bigame puisque le divorce entre M. E.D. et Mme T.H. était à ce moment-là définitif, soutient néanmoins qu'il n'est pas valide toujours à défaut de communauté de vie durable dès lors que Mme F.H. est restée au Maroc après son remariage avec M. E.D.

Par ailleurs, constatant que le second acte de mariage marocain mentionne que l'époux est «divorcé» et que l'épouse est «célibataire», elle doute de ce que les autorités marocaines aient été informées de ce que M. E.D. et Mme F.H. s'étaient déjà engagés une première fois dans les liens du mariage ce qui

«poserait à tout le moins question quant à la validité/légalité des mariages ainsi célébrés au Maroc entre les mêmes parties à 5 ans d'intervalle».

II. Discussion

8.

L'appel, introduit dans le délai légal, est recevable.

9.

Sur le fond, la seule question à examiner est celle de savoir si au moment de son décès, le [...] 2013, M. E.D. était valablement engagé dans les liens du mariage avec Mme F.H. au regard du droit belge.

La cour examinera donc la validité, en droit belge, du dernier mariage célébré au Maroc le 14 juin 2006. Il sera procédé à l'analyse des mariages précédents de M. E.D. uniquement si, et dans la mesure où, c'est utile pour la solution du litige.

10.

Aux termes de l'article 27, § 1er du Code de droit international privé belge (CODIP) «un acte authentique étranger est reconnu en Belgique par toute autorité sans qu'il faille recourir à aucune procédure si sa validité est établie conformément au droit applicable en vertu de la présente loi en tenant spécialement compte des articles 18 et 21».

Conformément à l'article 47, § 1er du CODIP, les formalités relatives à la célébration du mariage sont régies par le droit de l'Etat sur le territoire duquel le mariage est célébré.

En l'espèce, le droit marocain est applicable aux conditions de forme du mariage du 14 juin 2006. Les formalités prescrites par le droit marocain ont été respectées, ce qui n'est du reste pas contesté.

En vertu de l'article 46 du CODIP, les conditions de validité de fond du mariage sont régies, pour chacun des époux, par le droit de l'Etat dont il a la nationalité au moment de la célébration du mariage.

En l'espèce, les conditions de validité de fond du mariage de 2006 relèvent du droit marocain pour ce qui concerne Mme F.H. qui a toujours gardé la nationalité marocaine, et du droit belge pour M. E.D. qui est à la fois belge et marocain.

L'objet du litige réside précisément dans le respect des conditions de fond au regard d'une part de l'article 147 du Code civil belge et d'autre part de l'article 4 du Livre premier du Code de la famille marocain et de l'article 146 du Code civil belge.

11.

En vertu de l'article 147 du Code civil belge on ne peut contracter un second mariage avant la dissolution du premier.

La cour considère que l'interdiction de la polygamie n'a pas été violée dans le cadre du mariage célébré entre M. E.D. et Mme F.H. le 14 juin 2006.

S'il est exact que leur premier mariage du 23 août 2001 n'a pas été dissous, ce mariage n'est pas susceptible de sortir ses effets dans l'ordre juridique belge puisque celui-ci était bigame dans le chef de M. E.D. qui à l'époque était toujours uni par les liens du mariage à Mme T.H. dont il n'a divorcé qu'en 2004 (jugement du tribunal de première instance de Bruxelles du 5 mai 2004, devenu définitif le 2 juillet 2004 et transcrit le 4 août 2004). Ce premier mariage inexistant au regard de la loi belge ne pourrait justifier la non-reconnaissance en Belgique pour cause de bigamie du second mariage célébré le 14 juin 2006, à supposer que l'interdiction de bigamie porte également sur un second mariage conclu entre les mêmes parties.

Pour le surplus, M. E.D. était bien célibataire aux yeux de la loi belge lorsqu'il a épousé Mme F.H. au Maroc le 14 juin 2006 puisqu'il était divorcé de Mme T.H. depuis 2004. Quant à Mme F.H., elle était également célibataire puisque son premier mariage avec M. E.D. du 23 août 2001 est inexistant car non valide dans l'ordre juridique belge.

12.

Il reste à examiner l'intention de créer une communauté de vie durable qui constitue une condition de validité de fond du mariage tant en vertu de l'article 4 du Livre premier du Code de la famille marocain que de l'article 146 du Code civil belge.

La cour considère, contrairement au premier juge, que cette condition de fond est également remplie en ce qui concerne le mariage de M. E.D. et de Mme F.H. du 14 juin 2006.

La circonstance que le couple n'ait jamais vécu ensemble en Belgique puisque Mme F.H. est restée vivre au Maroc, ce qui n'est en soi pas contesté, ne fait pas obstacle à l'existence d'un projet de vie commune durable.

En 2003, M. E.D. et Mme F.H. ont eu ensemble un enfant, Mme S.D., actuelle appelante sub 2, qui était âgée de 3 ans lorsque ses parents se sont (re)mariés au Maroc le 14 juin 2006.

Il résulte du passeport de M. E.D. que celui-ci faisait régulièrement des séjours au Maroc, où il est d'ailleurs décédé le [...] 2013.

Rien ne permet d'affirmer qu'il ne partageait pas le quotidien de Mme F.H. et de leur fille commune lors de ses séjours au Maroc, ce que confirment au contraire certaines photos et surtout certains témoignages déposés par les appelantes dans lesquels il est question de leur «maison commune à [...]» ou de «visites chez eux à [...]».

Un autre témoignage atteste de ce qu'il y avait des contacts téléphoniques entre eux lorsque M. E.D. résidait en Belgique et de ce que Mme F.H. passait alors le téléphone à S. pour qu'elle puisse parler à son père.

Si certaines de ces attestations ne sont pas tout à fait conformes aux exigences formelles de l'article 961/2 du Code judiciaire, la cour peut y avoir égard à titre d'information dès lors qu'elles paraissent crédibles.

13.

Il suit de ce qui précède que l'appel est fondé.

Le jugement entrepris sera réformé et la qualité d'héritière de Mme F.H. en tant qu'épouse survivante de M. E.D. reconnue.

M. I.D., Mme H.D et M. A.D. qui succombent seront condamnés aux dépens des deux instances.

**PAR CES MOTIFS
LA COUR,**

Statuant contradictoirement,

Vu l'article 24 de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire,

Dit l'appel recevable et fondé;

Met le jugement entrepris à néant, sauf en ce qu'il a reçu la demande de Mme F.H.;

Statuant à nouveau pour le surplus,

Dit cette demande fondée;

Dit que Mme F.H. est l'épouse survivante et à ce titre héritière légale de M. E.D., né à [...] (Maroc) le [...] 1957, de son vivant domicilié à Ixelles [...], décédé à [...] (Maroc) le [...] 2013;

Condamne M. I.D., Mme H.D. et M. A.D. aux dépens des deux instances, liquidés dans le chef de Mme F.H. et Mme S.D. ensemble à 1.440 € d'indemnité de procédure de première instance et 1.440 € d'indemnité de procédure d'appel.

Ainsi jugé et prononcé à l'audience publique de la 43ème chambre de la cour d'appel de Bruxelles, le 09 septembre 2021,

Où siégeaient et étaient présents:

Mme Isabelle De Ruydts, présidente de chambre, juge d'appel de la famille,
Mme Marianne De Graef, conseillère, juge d'appel de la famille,
Mme Anne de Poortere, magistrate suppléante,
Mme Joëlle Watticant, greffière.

Ainsi jugé et prononcé à l'audience publique de la 43ème chambre de la cour d'appel de Bruxelles, le 09 septembre 2021,

Le greffier soussigné J. Watticant prend acte de ce que Madame Anne de Poortere, magistrate suppléante se trouve dans l'impossibilité de signer l'arrêt.

Le greffier informera le procureur général de l'omission, conformément à l'article 787 du Code judiciaire.

Il a été prononcé le 09 septembre 2021 par Madame Isabelle De Ruydts, présidente de chambre, juge d'appel de la famille, assistée de Joëlle Watticant, greffière.

Familierechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 9 september 2021

Afstamming – Ontbrekende geboorteakte – Verkrijgen geboorteakte onmogelijk – Legalisatie onmogelijk – Somalië – Artikel 23 BW – Artikel 26 BW – Artikel 35 BW – DNA-test – Vonnis als ontbrekende geboorteakte

Filiation – Absence de l’acte de naissance – Obtention de l’acte de naissance impossible – Légalisation impossible – Somalie – Article 23 C.civ. – Article 26 C.civ. – Article 35 C.civ. – Test génétique – Jugement tenant lieu d’acte de naissance

De rechtbank nam inzage van de gedingstukken, meer bepaald het hiervoor afgedrukt inleidend verzoekschrift, uitgaande van mevrouw N.A.

Substituut-procureur des Konings Lies Huybrechts verleende op 17 maart 2021 een gunstig schriftelijk advies.

De rechtbank nam eveneens kennis van door de verzoekster neergelegde bewijsstukken. Deze stavingsstukken werden opgenomen in de inventaris, vermeld in het verzoekschrift.

De zaak werd behandeld tijdens de terechtzitting van 24 juni 2021. De behandeling gebeurde in raadkamer.

De verzoekster verzoekt te zeggen voor recht dat huidig vonnis geldt als geboorteakte voor de kinderen:

- **O.** (°[...] (Somalië) [...] 2009),
 - **N.** (°[...] (Somalië) [...] 2013) en
 - **A.** (°[...] (Somalië) [...] 2015),
- allen met de familienaam H.

Artikel 23 BW bepaalt dat enkel de akten van de burgerlijke stand gelden als enige bewijs van de staat van de persoon, tenzij de wet het anders bepaalt. Conform artikel 26 BW (voorheen artikel 46 BW) kan, indien een akte van de burgerlijke stand vernietigd of verloren is gegaan, de akte vervangen worden overeenkomstig artikel 35 BW. De vernietiging of het verlies en de inhoud van de akte kunnen bewezen worden door geschriften, door andere authentieke bronnen of door getuigen.

Artikel 26 BW heeft een ruim toepassingsgebied: het kan niet alleen toegepast worden bij verlies of vernietiging van een akte van de burgerlijke stand, maar ook in alle andere gevallen waarin men door overmacht in de onmogelijkheid verkeert om een akte van burgerlijke stand voor te leggen.

Verder kan de inhoud van de ontbrekende akte van burgerlijke stand door alle middelen van recht (inclusief vermoedens) bewezen worden en niet alleen door geschriften, andere authentieke bronnen of getuigen (zie o.a. Rb. Hasselt 25 februari 2008, *T. Vreemd.* 2009, 127; A.-Ch. Van Gysel, 'Les difficultés relatives à la preuve de l'état civil des étrangers en Belgique: perspectives et Solutions', *Act.dr.fam.* 2010, 77-86 (inzonderheid 84 e.v.); Rb. Gent 31 januari 2013, *T. Vreemd.* 2013, 372; H. Englert, 'Het ontbreken van akte van de burgerlijke stand in internationale familiezaken', *T. Vreemd.* 2010, 335-336). Artikel 35 BW bepaalt dat een vervangende geboorteakte bij (eenzijdig) verzoekschrift moet worden gevraagd aan de familierechtbank.

De rechtbank is van oordeel dat ter zake het bewijs voorligt dat de verzoekster door overmacht in de onmogelijkheid verkeert om een gelegaliseerde geboorteakte voor te leggen van haar drie kinderen.

Zo kan de verzoekster niet aan een geboorteakte voor de kinderen geraken, gelet op de burgeroorlog in Somalië. Het is niet alleen onmogelijk om een geboorteakte van de kinderen te bekomen, maar ook om de geboorteakten te laten legaliseren aangezien er geen diplomatieke posten zijn in Somalië. Dit laatste is het geval voor de geboorteaktes die de verzoekster toch kon bemachtigen, maar die niet aanvaard worden in België aangezien ze niet gelegaliseerd zijn.

Over de afstamming van de kinderen ten aanzien van de verzoekster is geen discussie gelet op de resultaten van de DNA-test van 11 oktober 2017 (stuk 4). Zowel de identiteit van de kinderen als hun moederlijke (DNA-test) en vaderlijke afstamming (vader is sedert de zomer van 2015 verdwenen (wellicht is hij omgekomen tijdens de burgeroorlog in Somalië) maar is gehuwd met de moeder) staan vast.

De aangevoerde gronden wettigen de inwilliging van het verzoek.

**OP DIE GRONDEN
DE RECHTBANK,**

met inachtneming van de artikelen 2, 37 en 41 wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken

verklaart de vorderingen van de verzoekster ontvankelijk en gegrond;

beveelt dat dit vonnis - en meer bepaald de hierna volgende teksten - zal gelden als geboorteakte van:

1. O.H.:

‘Op [...] 2009 is geboren te [...] (Somalië): O.H., van het mannelijk geslacht, kind van N.A., geboren te [...] (Somalië) op [...] 1990 en van haar echtgenoot H.’

2. N.H.:

‘Op [...] 2013 is geboren te [...] (Somalië): N.H., van het vrouwelijk geslacht, kind van N.A., geboren te [...] (Somalië) op [...] 1990 en van haar echtgenoot H.’

3. A.H.:

‘Op [...] 2015 is geboren te [...] (Somalië): A.H., van het vrouwelijk geslacht, kind van N.A., geboren te [...] (Somalië) op [...] 1990 en van haar echtgenoot H.’

zegt voor recht dat verder zal worden gehandeld overeenkomstig artikel 35 BW;

laat de kosten van deze procedure ten laste van de verzoekster, met name de bijdrage aan het begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand, welke bij de inschrijving van de zaak werd betaald door de verzoekster, hetzij 20,00 euro;

veroordeelt de verzoekster tot het betalen van het rolrecht van 165,00 euro aan de Belgische Staat (nog te innen door de FOD Financiën).

Familie rechtbank Oost-Vlaanderen (afd. Gent), vonnis van 24 juni 2021

Huwelijk – Gezinshereniging – Vluchteling – Weigering erkenning Somalisch huwelijk – Geen authentieke documenten – Legalisatie onmogelijk – Artikel 27 WIPR

Mariage – Regroupement familial – Réfugié – Refus de reconnaître un mariage célébré en Somalie – Absence de documents authentiques – Légalisation impossible – Article 27 WIPR

In de zaak van

M.S., met RRN [...] en wonende te [...] Gent [...]

K.A., geboren te [...] (Somalië) op [...] 1993, wonende te Somalië, die voor deze procedure woonst kiest op het kantooradres van haar advocaat te 9000 Gent, Muinklaan 12

verzoekers,

voor wie mr. Annie De Ruyck, advocaat te 9000 Gent, Muinklaan 12 optreedt,

verleent de rechtbank de volgende beschikking.

De rechtbank heeft verzoeker en de raadsman van verzoekers gehoord in raadkamer en de stukken ingezien, waaronder:

- het hieraan gehecht verzoekschrift,
- de conclusie van verzoekers d.d. 24 maart 2021,
- de stavingstukken van verzoekers,
- het dossier van het openbaar ministerie.

De rechtbank heeft het debat gesloten op 20 mei 2021 en de zaak in beraad genomen.

Relevante voorgaanden en voorwerp van het verzoek

1. Verzoekers hebben de Somalische nationaliteit en stellen dat zij in Somalië getrouwd zijn op 9 juli 2012. Verzoeker vlucht in oktober 2015 uit Somalië en komt in november 2015 in België aan. Hij wordt erkend als vluchteling op 17 maart 2016.

2. Verzoekster vraagt op basis van dit huwelijk een visum gezinshereniging aan op 11 januari 2017 bij de Belgische diplomatieke dienst in Nairobi (Kenia). Op 9 oktober 2017 weigert DVZ dit visum af te leveren omdat het van oordeel is dat het huwelijk een schijnhuwelijk betreft. Verzoekster tekent tegen deze weigeringsbeslissing een annulatieberoep aan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen op 8 november 2017. Bij arrest van 29 maart 2018 verwerpt de Raad dit beroep en overweegt daarbij o.a. dat het geen rechtsmacht heeft om te oordelen over de erkenning van de buitenlandse huwelijksakte.

3. Verzoekers leggen op 28 april 2020 een verzoekschrift neer bij deze rechtbank. Zij vragen hun Somalische huwelijksakte van 9 juli 2012 te erkennen in België.

4. Het openbaar ministerie verleent een negatief advies en verwijst daartoe naar zijn advies van 3 oktober 2017 aan DVZ (stukken 36 tot en met 38 van openbaar ministerie). Ook volgens het openbaar ministerie heeft de huwelijksakte immers betrekking op een schijnhuwelijk.

Beoordeling

Bevoegdheid van de rechtbank en ontvankelijkheid van het verzoek

5. Artikel 27 §1 WIPR bepaalt dat een buitenlandse authentieke akte in België door alle overheden wordt erkend zonder dat een beroep dient gedaan op enige procedure, indien haar rechtsgeldigheid wordt vastgesteld overeenkomstig het krachtens deze wet toepasselijk recht en meer bepaald met inachtneming van de artikelen 18 (wetsontduiking) en 21 WIPR (openbare orde-exceptie). Als een overheid weigert een buitenlandse huwelijksakte te erkennen, kan hiertegen 'beroep' worden ingesteld bij de familierechtbank overeenkomstig de procedure bedoeld in artikel 23 WIPR. Artikel 23 §3 WIPR bepaalt dat de vordering wordt ingesteld en behandeld volgens de procedure bedoeld in de artikelen 1025 tot 1034 Ger.W. (eenzijdig verzoekschrift).

6. Deze familierechtbank is territoriaal bevoegd om kennis te nemen van het verzoek omdat verzoeker in Gent woont. Het verzoek is tevens rechtsgeldig ingeleid bij eenzijdig verzoekschrift zodat het ontvankelijk is.

Ten gronde

7. Tussen België en Somalië bestaan geen multi- of bilaterale verdragen voor de erkenning van huwelijksaktes. Dus geldt het gemeen erkenningsrecht zoals opgenomen in het WIPR.

Opdat een buitenlandse huwelijksakte kan worden erkend in België, moet de rechtsgeldigheid van de akte worden vastgesteld overeenkomstig het krachtens het WIPR toepasselijke recht en meer bepaald met inachtneming van de artikelen 18 (wetsontduiking) en 21 WIPR (openbare orde-exceptie). Er zijn dus vier elementen die aan een controle onderworpen zijn: (1) de authenticiteit van de akte; (2) de geldigheid van de akte (conflictenrechtelijke controle); (3) de verenigbaarheid met de internationale openbare orde en (4) de afwezigheid van wetsontduiking (zie L. Deschuyteneer en J. Verhellen, 'Afstamming in het internationaal privaatrecht - III Erkenning Wetboek Internationaal Privaatrecht' - bijdrage in X., *Personen- en familierecht. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer*, juni 2017, blz. 63 e.v.).

8. Authenticiteit van de huwelijksakte

Artikel 30 §1 WIPR bepaalt dat een buitenlandse rechterlijke beslissing of authentieke akte moet worden gelegaliseerd om in België geheel of bij afschrift te worden voorgelegd. Deze legalisatie bevestigt slechts de echtheid van de handtekening, de hoedanigheid waarin de ondertekenaar van het stuk heeft gehandeld en, in voorkomend geval, de identiteit van het zegel of de stempel op het stuk. Conform artikel 30 §2 WIPR wordt de legalisatie gedaan:

1° door een Belgische diplomatieke of consulaire ambtenaar die geaccrediteerd is in de Staat waar de beslissing is gewezen of de akte is opgesteld;

2° bij gebreke hiervan, door een diplomatieke of consulaire ambtenaar van de buitenlandse Staat die de belangen van België in die Staat behartigt;

3° bij gebreke hiervan, door de Minister van Buitenlandse Zaken.

Verder bepaalt artikel 30 §3 WIPR dat de Koning de andere regels van de legalisatie bepaalt.

Verzoekers leggen een kopie voor van hun Somalisch huwelijkscertificaat d.d. 14 december 2016 (met Engelse vertaling) waarin een rechter van de Wardiglei District Court te Mogadishu (Somalië) bevestigt

dat verzoekers naar Islamitisch recht zijn getrouwd op 9 juli 2012 voor een (nominatim vermelde) bevoegde rechter in Bay-Burhakaba District in aanwezigheid van drie nominatim vermelde getuigen en met een bruidsschat van 400 USD.

Deze akte kan niet worden gelegaliseerd (zie <https://diplomatie.belgium.be>). Het is verder sedert 2017 niet meer mogelijk om van de FOD Buitenlandse Zaken hieromtrent een (negatief) attest te bekomen.

De Somalische huwelijksakte kan dan ook niet worden erkend in België bij gebrek aan legalisatie ervan.

Verzoekers verwijzen vergeefs naar het arrest van de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen van 22 juni 2017 (nr. 188.795). Anders dan voorzien in artikel 12bis §§ 5 en 6 van de Verblijfwet van 15 december 1980 (*), kan voor de erkenning van een buitenlandse huwelijksakte (van een erkende vluchteling zoals verzoeker) die niet voldoet aan de vereisten van artikel 30 WIPR geen rekening worden gehouden met andere geldige bewijzen van het huwelijk.

() §5. Wanneer het familielid of de familieleden van een als vluchteling erkende vreemdeling of van een vreemdeling die subsidiaire bescherming geniet, met wie de bloed- of aanverwantschapsbanden al bestonden vóór hij het Rijk betrad, geen officiële documenten kunnen overleggen die aantonen dat zij voldoen aan de in artikel 10 bedoelde voorwaarden met betrekking tot de bloed- of aanverwantschapsband, wordt rekening gehouden met andere geldige bewijzen die met betrekking tot die band in dit verband worden overgelegd. Bij gebrek hieraan, kunnen de in § 6 voorziene bepalingen worden toegepast.*

§6. Indien wordt vastgesteld dat de vreemdeling de ingeroepen bloed- of aanverwantschapsbanden niet kan bewijzen door middel van officiële documenten, overeenkomstig artikel 30 van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht of de internationale overeenkomsten betreffende dezelfde materie, kan de minister of zijn gemachtigde rekening houden met andere geldige bewijzen die in dit verband worden overgelegd.

Indien dat niet mogelijk is, kan de minister of zijn gemachtigde overgaan of laten overgaan tot een onderhoud met de vreemdeling en de vreemdeling die vervoegd wordt, of tot elk onderzoek dat noodzakelijk wordt geacht en in voorkomend geval voorstellen om een aanvullende analyse te laten uitvoeren.

Het verzoek is dan ook niet gegrond.

OP DIE GRONDEN DE RECHTBANK,

met inachtneming van art. 2 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken

verklaart het verzoek ontvankelijk maar niet gegrond.

veroordeelt verzoekers tot betaling van de gerechtskosten, met inbegrip van het rolrecht ad € 165 (nog te innen door de FOD Financiën).

Aldus gewezen en uitgesproken in openbare terechtzitting door de zeventiende familiekamer van de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent op vierentwintig juni tweeduizend eenentwintig, waar aanwezig waren: ondervoorzitter/familierechter Katrien De Wilde, bijgestaan door griffier Els Bogaert.

RECHTSLEER/DOCTRINE

Sarah Den Haese (Researcher at the Institute for Private International Law and the Human Rights Centre, Ghent University) – Cross-border portability of personal status. Human rights to the rescue?

This article has previously been published on <https://www.humanrightsincontext.be/blog> (blogpost 25 November 2021).

Introduction

When people cross State borders, they expect their personal status (age, sex, gender, nationality, filiation and marital status) to travel with them. A person lawfully married in e.g. Germany has the expectation of being considered married by e.g. the Belgian authorities. The question whether a personal status (validly) obtained abroad can be recognised, is governed by a (complex) maze of private international law (PIL) rules. Since there is currently no general international or European legal framework with regard to the recognition of personal status, each State has their own rules in place. However, throughout the years, more and more countries have engaged in international co-operation in the field of PIL to enable the cross-border movement of persons, services, goods, capital and information. In the field of family law, both the Hague Conference on Private International Law ([HCCH](#)) and the EU have developed legislation. This post will briefly outline the current legal framework in Belgium and the Netherlands governing the recognition of marriages celebrated abroad, parenthood established abroad and *kafala*. It will subsequently highlight to what extent human rights law can be invoked to obtain or prevent the recognition of a (change in) personal status obtained abroad. Lastly, attention will go to the practice of Belgian and Dutch administrative and judicial authorities.

Recognition of a personal status obtained abroad is a question of private international law

In both Belgium and the Netherlands, the recognition of a decision on the provision of care by *kafala* – an Islamic child protection measure – is governed by [the 1996 Hague Child Protection Convention](#) or domestic PIL rules depending on the [country of origin](#). In the field of **legal parenthood**, both the [HCCH](#) and the [EU](#) are currently studying the PIL issues. Until today, however, the recognition of parenthood established abroad is still fully covered by domestic rules (Belgium: Articles 22-25 or Article 27 and Article 30 [Belgian Code of PIL](#); the Netherlands: Articles 100-101 [Book 10 of the Dutch Civil Code](#)). With regard to the recognition of foreign **marriage certificates**, the HCCH developed an international Convention in 1978: [the 1978 Convention on Celebration and Recognition of the Validity of Marriages](#). As this convention is only ratified by Australia, Luxembourg and the Netherlands, it does not play a role in Belgium. The Dutch legislator has translated the convention provisions and supplemented the convention where allowed in Articles 27-34 Book 10 of the Dutch Civil Code. In Belgium, the recognition of foreign marriage certificates is governed by domestic PIL rules (see Belgian Code of PIL). At the level of the EU, the recognition of foreign documents recording the personal status of people (e.g. birth and marriage certificates) was envisaged in Regulation (EU) 2016/1191 ([Public Documents Regulation](#)). This regulation did not fulfil its full potential as it only exempts documents originating from EU Member States from the requirement of legalisation (Preamble 19 and Articles 1 and 4 Public Documents Regulation).

European Convention on Human Rights as a corrective mechanism

When applying international, European or domestic PIL provisions, States must always bear in mind the fundamental rights and guarantees enshrined in international and European human rights law instruments. The result obtained after having applied PIL rules must meet the rights and guarantees

enshrined in e.g. the ECHR. A thorough analysis of the ECtHR's case law (#28 cases) revealed that Article 6 ECHR (right to a fair trial) and Article 8 ECHR (right to respect for private and family life) can be invoked to oblige national authorities to recognise a personal status obtained abroad or prevent the recognition of a personal status established abroad.

Obligation to recognise a personal status lawfully obtained abroad

On several occasions, the ECtHR has stressed the importance of a uniform personal status across State borders (e.g. [Kismoun](#), § 36 and [Loudoudi and Others](#), § 101). Consequently, human rights law primarily takes on the role of **facilitating recognition**.

When confronted with a request to recognise a foreign document establishing a (change in) personal status, Member States have to act swiftly. The case law of the ECtHR shows that both Article 6, §1 ECHR and Article 8 ECHR entails the right to have your case dealt with within a reasonable time ([Hussin, Sylvester No. 2](#) and [Dadouch](#)). What is considered 'reasonable' depends on the complexity of the case, the conduct of the applicant(s) and the relevant authorities and what was at stake for the applicant(s) in the dispute.

When recognition of a change in sex is sought, Article 8 ECHR obliges Contracting States to legally recognise the sex change of post-operative transgenders ([Christine Goodwin](#), § 93 and [I.](#), § 73).

In de landmark case [Wagner and J.M.W.L.](#), the ECtHR decided that the decision of Luxembourg not to recognise the Peruvian adoption order was not necessary in a democratic society. First, Luxembourg had recognised full adoptions pronounced abroad in favour of unmarried persons for many years. Second, it was clear that the child's adoptive mother, Ms. Wagner, had acted in good faith. Third, a comparative analysis had indicated that in most Contracting States, adoption by unmarried persons is permitted without restrictions. Referring to the best interests of the child and the social reality of the situation, the ECtHR considered that Luxembourg had violated Article 8 ECHR by not recognising the Peruvian adoption order.

With regard to marriages celebrated abroad, the starting point is that marriages celebrated in accordance with the *lex loci celebrationis* must be recognised ([Dadouch](#)).

In 2013, the ECtHR stressed the importance of a single surname across State borders ([Kismoun](#), § 36). The State's interest of providing legal certainty of social relations can only outweigh an individual's interest in having a single surname in exceptional circumstances. A name validly obtained abroad and carried in good faith for nearly 20 years must, in principle, be recognised in the addressed Contracting State.

The [Harroudj](#) and [Loudoudi and Others](#) cases illustrate that Contracting States must make sure that a child placed in *kafala* care and his/her/their *kafil(s)* can establish and continue their family life. Furthermore, those children have the right to have their relationship with their *kafil(s)* legally protected. Although Article 8 ECHR cannot be interpreted as guaranteeing the right to a particular residence permit, Contracting States must provide children placed in *kafala* care with an adequate residence status. However, under Article 8 there is no obligation to convert *kafala* into adoption.

Lastly, the facilitating role of the ECHR is demonstrated in the ECtHR's case law on surrogacy. A child's right to respect for private life entails the right to have the details of their identity established. For children born through surrogacy, Contracting States' obligations vary depending on the specific circumstances of the case. First, when a biological tie is present between the child and one of the intended parents and the latter has the intention to raise the child, Member States of the Council of Europe are under the obligation to legally recognise the relationship validly established abroad between the child and the intended parent with a biological link ([Mennesson](#), [Labassee](#) and [D.](#)). Legal

recognition is afforded by recognising the foreign birth certificate, allowing the intended parent to acknowledge the child or through adoption. Consequently, there is no general obligation to recognise a foreign birth certificate validly established abroad. Second, when no biological tie is present, a distinction must be made between situations where a *de facto* family life exists ([advisory opinion, C. and E.](#) and [Valdís Fjölnisdóttir and Others](#)) and situations where the State prevented the creation of close personal ties ([Paradiso and Campanelli](#)). In the former scenario, Article 8 ECHR obliges States to legally protect the relationship between the child and intended parent(s) with no biological tie. The means by which to permit recognition of the legal parent-child relationship (e.g. recognition of the foreign birth certificate or adoption) is a matter for the States to decide. Again, there is no right to have a foreign judgment establishing legal parenthood or foreign birth certificate recognised *as such*. When the receiving State prevented the establishment of close personal ties between the child and the intended parents due to the intended parents' illegal conduct, the removal and placement of the child in a children's home does not constitute a violation of the intended parents' right to respect for private life.

Obligation to refuse recognition a personal status lawfully obtained abroad

The idea of a uniform personal status across State borders is not absolute. Under certain circumstances, recognition results or would result in a violation of the rights and guarantees enshrined in the ECHR. Here, human rights law takes on the role of **obstructing recognition**.

A foreign judgment (e.g. a divorce decree or marriage annulment) pronounced without safeguarding the right to a fair trial (e.g. violation of the rights of defence or no equality of arms) cannot be recognised even if non-recognition would result in a limping legal relationship ([Pellegrini](#)). Before awarding any effect to a foreign judgment, the recognising Contracting State must verify whether the foreign proceedings meet the standard of Article 6 ECHR. Deciding otherwise would lead to a violation of the ECHR by the recognising State.

In addition, a foreign judgment irreconcilable with an earlier judgment eligible for recognition cannot be recognised ([McDonald](#)). The ECHR cannot be invoked to obtain the recognition of a decision obtained abroad with the intention of circumvention an earlier decision.

With regard to marriages celebrated abroad, the ECtHR's case law makes clear that Contracting States are (currently) under no obligation to recognise polygamous marriages ([Green and Farhat](#)), child marriages ([Z.H. and R.H.](#)) and same-sex marriages ([Orlandi and Others](#)). The principle of monogamy and the rights of the child allow Contracting States to refuse the recognition of a marriage validly established abroad. The lack of a European consensus on same-sex marriage and the present-day interpretation of Article 12 ECHR permit Contracting States to restrict access to marriage to different-sex couples and refuse the recognition of a same-sex marriage celebrated abroad. However, in order to fulfil the positive obligations under Article 8 ECHR, Contracting States must have a specific framework in place providing for the recognition and protection of same-sex unions. Consequently, same-sex couples lawfully married abroad have the right to have their marriage converted into a registered partnership or civil union with the aim of having their relationship legally protected.

Prevalence of human rights law in the practice of Belgian and Dutch administrative and judicial authorities

Through my doctoral research, I explored to what extent human rights law can be invoked to obtain or prevent the recognition of a (change in) personal status obtained abroad and to explore how Belgian and Dutch public servants and judges implement these principles. The results are alarming.

In an online survey distributed among 219 Belgian and Dutch public servants, no less than 124 participants (or 80% of the respondents who answered this question) disclosed that they are not aware of the case law of the ECtHR regarding the recognition of a personal status obtained abroad. Only 31 participants stated that they are familiar with the ECtHR's case law of which only 20 indicated that they also apply this case law in practice (for more information: Den Haese, Sarah, and Verhellen, Jinske, "Foreign Birth and Marriage Documents: The Voice of Belgian and Dutch Public Servants", *Nederlands Internationaal Privaatrecht (NIPR)*, No. 2, 2020, pp. 195-215).

At the level of the courts, the situation is not that different. Both in Belgium and the Netherlands, case law was scrutinised dealing with requests to have foreign marriages certificates and foreign documents establishing parenthood recognised. **In Belgium**, Article 12 ECHR alone or in conjunction with Article 8 ECHR was (were) invoked in 19% of the analysed cases where recognition was sought of a marriage celebrated abroad. In nearly all cases, the right to marry was invoked to justify the non-recognition of the foreign marriage certificate if it had been established that (one of) the spouses do(es) not have the intention to create a sustainable community of life. Both family and appeal judges emphasised that the right to marry is not absolute and that the ECHR only protects 'real' relationships. In cases where recognition was sought of parenthood established through surrogacy, the ECtHR's case law was omnipresent. This is no surprise as Belgium has no legal framework in place dealing with surrogacy. **In the Netherlands**, reference to the ECHR and the ECtHR's case law was limited to cases where the applicant(s) tried to obtain the Dutch nationality for a person born during a polygamous marriage. In none of these cases did the applicants succeed in convincing the court to grant them or their child(ren) Dutch nationality.

Further research is needed to determine why domestic judges refrain from explicitly invoking human rights principles. Are national judges not familiar with these principles? Do they not see the potential of these principles when the portability of a personal status is at stake? Or are their judgments shaped by the case law of the ECtHR without explicit reference?